

Warszawa, dnia 30 sierpnia 2010 r.

RPO-654968-VII/7020/7015/10/PK

Informacja
o czynnościach przeprowadzonych z upoważnienia Rzecznika Praw
Obywatelskich w Pomieszczeniach dla Osób Zatrzymanych Komendy
Miejskiej Policji w Koszalinie.
(Wyciąg)

1. Wprowadzenie.

Działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniu 26 lipca 2010 r., do Pomieszczeń dla Osób Zatrzymanych Komendy Miejskiej Policji w Koszalinie (zwanym dalej: PdOZ lub Izba), mieszczącej się przy ul. Słowackiego 11, udali się przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich. Wykonując zadania Krajowego Mechanizmu Prewencji, przedstawiciele Rzecznika sprawdzili na miejscu sposób traktowania osób zatrzymanych, dokonując oceny pod względem ich ochrony przed torturami oraz innym, okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem.

Przeprowadzone czynności polegały na:

- wysłuchaniu informacji przedstawionej przez - Kierownika Izby Dziecka Wydziału Prewencji KMP w Koszalinie (dalej: Kierownik);
- oglądzie wszystkich pomieszczeń Izby, w tym sprawdzeniu stanu wyposażenia pokoi dla zatrzymanych;
- przeprowadzeniu, na podstawie kwestionariusza, rozmów na osobności z sześcioma osobami zatrzymanymi przebywającymi w Izbie w czasie wizytacji.

Pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich poinformowali Kierownika o ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali jego uwag oraz wyjaśnień.

2. Charakterystyka Pomieszczeń dla Osób Zatrzymanych.

Pomieszczenia dla Osób Zatrzymanych przy ulicy Słowackiego 11 w Koszalinie, usytuowane są na drugim piętrze budynku Komendy Miejskiej Policji.

Izba przeznaczona jest dla kobiet i mężczyzn, zatrzymanych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia. Z informacji udzielonej przez Kierownika wynika, iż za pobyt osoby doprowadzonej do wytrzeźwienia pobierana opłata w wysokości 130 zł., ustalona na mocy Decyzji Komendanta Wojewódzkiego Policji w Szczecinie nr 198/2004 z dnia 27.07.2004 w sprawie pobierania opłaty za pobyt osób w jednostkach policji w celu wytrzeźwienia. W wizytowanych pomieszczeniach mogą przebywać ponadto osoby pozbawione wolności, przetransportowywane do jednostek penitencjarnych, lub sądów, w związku z czynnościami procesowymi, w których biorą udział.

W Izbie wydzielono 7 pokoi dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia. Jej pojemność wynosi 15 miejsc. Stały nadzór nad zatrzymanymi przebywającymi w Izbie sprawuje dwóch funkcjonariuszy, pełniących służbę w 12 godzinnym systemie zmianowym. W sytuacji, gdy osobą zatrzymaną jest kobieta, czynności związane z jej przyjęciem wykonuje funkcjonariuszka Policji.

Pomieszczenia Izby nie są monitorowane, w związku z czym – według informacji udzielonej przez jednego z funkcjonariuszy pełniących dyżur w Izbie w dniu wizytacji - kontrola osób zatrzymanych odbywa się nie rzadziej niż co 30 minut. Fakt ten odnotowywany jest ponadto w książce przebiegu służby.

3. Ogląd Izby.

Przeprowadzony ogląd całej Izby oraz uzyskane w związku z tym informacje pozwoliły stwierdzić, iż w Izbie wydzielonych zostało: siedem pokoi dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokój sanitarny do utrzymywania higieny osobistej przeznaczony dla osób zatrzymanych i funkcjonariuszy pełniących służbę w Izbie, pokój dyżurnego, pokój do

przygotowywania lub podgrzewania posiłków, pokój lekarski, magazyn do przechowywania pościeli czystej wraz z częścią przeznaczoną do przechowywania pościeli brudnej.

Depozyt oraz odzież wierzchnia osób zatrzymanych przechowywany jest w szafie pancерnej, znajdującej się w pokoju dyżurnego. Tutaj również przeprowadzane są czynności związane z kontrolą osoby umieszczanej w Izbie oraz odebraniem od niej depozytu. W trakcie tych czynności, osoba umieszczana w PdOZ ma możliwość zapoznania się z przepisami regulaminu pobytu w Izbie wywieszonymi na ścianie pokoju. Z informacji przekazanych przez jednego z funkcjonariuszy pełniących służbę w Izbie wynika ponadto, iż regulamin pobytu w Izbie wydawany jest osobom zatrzymanym do pokoi w celu zapoznania się z nim, ilekroć o to poproszą.

Wszystkie pokoje dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia wyposażone zostały w jednakowy sposób. W każdym znajduje się drewniany podest do spania, stół i ława do siedzenia. W zależności od powierzchni podestu do spania, w każdym z pokoi może przebywać jednocześnie od 2 do 3 osób zatrzymanych. Dwa pokoje są jednoosobowe, dwa - dwuosobowe, pozostałe zaś – trzyosobowe. Sprzęty w pokojach nie mają ostrych krawędzi i są przymocowane do podłogi lub ściany. Podłoga w pokojach wyłożona została gresem. W drzwiach każdego z pokoi zainstalowano wizjery umożliwiające obserwację osób tam przebywających.

Okno w każdym z pokoi jest otwierane i zabezpieczone od wewnątrz metalową siatką, od zewnątrz zaś kratą oraz przesłoną z tworzywa sztucznego ograniczającą w znacznym stopniu dopływ światła dziennego. Pod oknem, po obu jego stronach znajdują się grzejniki centralnego ogrzewania osłonięte metalową siatką. Każdy z pokoi wyposażony jest w przycisk instalacji przyzywowej, umożliwiający w razie potrzeby wezwanie funkcjonariusza.

W pokojach nad drzwiami zamontowano punkty świetlne, odpowiednio zabezpieczone. Zamontowane w nich żarówki nie zapewniają jednakże właściwego oświetlenia. Również wentylacja grawitacyjna, w którą wyposażony jest każdy z pokoi nie działa właściwie. W czasie wizytacji pokoi panował w nich

zaduch. Ściany pomalowano farbą olejną, do wysokości około 1,5 m. Zarówno ściany, jak i sufity pokoi dla zatrzymanych pokryte były napisami wypalonymi przez osoby w nich umieszczone.

W Izbie nie wydzielono miejsca przeznaczonego do używania wyrobów tytoniowych przez osoby zatrzymane. Palenie odbywa się w pokojach dla zatrzymanych.

Ściany pokoju sanitarnego przeznaczonego dla potrzeb osób zatrzymanych oraz funkcjonariuszy pełniących służbę w PdOZ wyłożone są glazurą do wysokości ok. 2 m.; podłoga zaś terakotą. W pomieszczeniu zainstalowano natrysk oraz toaletę wydzielone od reszty pomieszczenia za pomocą dwuskrzydłowych drzwi sięgających od podłogi do połowy wysokości pokoju. O ile załatwianie potrzeb fizjologicznych przez osoby zatrzymane odbywa się w warunkach intymnych, o tyle korzystanie z natrysku nie zapewnia w ocenie wizytujących należytej intymności. W łazience zamontowano ponadto pisuar oraz umywalkę. W dniu wizytacji w pomieszczeniu tym dostępne było mydło w płynie oraz papierowe ręczniki. Jak wynika z informacji uzyskanych od funkcjonariusza pełniącego dyżur w PdOZ, osobny ręcznik jest wydawany zatrzymanemu, gdy zgłosi potrzebę umycia się. Stan wszystkich pomieszczeń sanitarnych i znajdujących się w nich urządzeń nie budził zastrzeżeń. W trakcie wizytacji panowała w nich czystość.

Bielizna pościelowa czysta przechowywana jest w wyodrębnionym w tym celu magazynie. Brudna bielizna składowana jest w pojemnikach znajdujących się w magazynie pościeli czystej. Również w tym magazynie przechowywana jest w osobnym pojemniku, odzież osób chorych zakaźnie.

W Izbie wyodrębniono pomieszczenie do przygotowywania lub podgrzewania posiłków. Podobnie jak pokój sanitarny zostało ono poddane gruntownemu remontowi w 2009 r. Jego obecny stan nie budził zastrzeżeń wizytujących. Jest to pomieszczenie przestronne, widne, wyposażone w niezbędny sprzęt (kuchenka elektryczna, ekspres do kawy, lodówka, zlewozmywak, kuchenka mikrofalowa). Posiłki dla zatrzymanych dostarczane są w każdy dzień tygodnia

w termosach, a następnie porcjowane i wydawane zatrzymanym w jednorazowych naczyniach przez funkcjonariuszy Izby.

Przed umieszczeniem w Izbie, badaniu lekarskiemu poddawane są wszystkie osoby zatrzymane w celu wytrzeźwienia, pozostałe tylko wówczas, gdy jest taka potrzeba lub zatrzymany tego żąda. Badania wykonywane są w prywatnej klinice, z którą Komenda Miejska Policji podpisała stosowną umowę. W wypadkach, w których wymagana jest natychmiastowa pomoc medyczna, do PdOZ wzywane jest pogotowie ratunkowe, lub osoby zatrzymane dowożone są przez funkcjonariuszy Policji do szpitala.

Pomimo korzystania z usług medycznych placówek znajdujących się na terenie miasta, w Izbie wyodrębniono pokój lekarski. Jego wyposażenie stanowi leżanka, biurko, krzesło, umywalka oraz apteczka. Kontrola zawartości apteczki przez przedstawicieli Rzecznika ujawniła dwa przeterminowane medykamenty.

4. Rozmowy z zatrzymanymi.

W czasie wizytacji w Izbie przebywało sześciu mężczyzn. Wszyscy rozmówcy zatrzymani zostali w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa.

Jeden z mężczyzn, oświadczył, iż w trakcie zatrzymania został skopany przez funkcjonariuszy Policji. Na dowód prawdziwości swoich twierdzeń, mężczyzna okazał przedstawicielowi Rzecznika Praw Obywatelskich zasiniąłą kostkę kończyny dolnej. Fakt ów zgłaszał lekarzowi, który badał go przed umieszczeniem w Izbie oraz funkcjonariuszom pełniącym w niej służbę. Jak twierdził, jego zarzuty zostały jednakże zlekceważone. Z uwagi na charakter podniesionych przez rozmówcę zarzutów, wizytujący zapoznali się kartą badania lekarskiego. Przeprowadzający badanie lekarz nie odnotował obrażeń widocznych u zatrzymanego. W związku z brakiem takiej informacji przedstawiciele Rzecznika wnioskowali o przeprowadzenie ponownych oględzin ciała zatrzymanego przez lekarza. Badanie zostało wykonane w dniu następnym. Lekarz stwierdził, iż posiadane przez zatrzymanego obrażenia nie zostały spowodowane działaniem osób trzecich. Inny z rozmówców podał, iż policjanci, którzy dokonali jego zatrzymania zwracali się do niego w sposób wulgarny; jedna z policjantek

uderzyła go ponadto cyt.: „otwartą ręką w kark”. Pozostali ankietowani nie mieli zastrzeżeń odnośnie legalności i sposobu zatrzymania. Żaden z rozmówców nie skarżył się na sposób traktowania przez funkcjonariuszy Policji w trakcie pobytu w PdOZ.

W rozmowie z przedstawicielem Rzecznika Praw Obywatelskich mężczyźni zaprzeczyli jakoby otrzymali kopię protokołu zatrzymania. Dwóch respondentów potwierdziło umożliwienie zapoznania się z prawami przysługującymi osobom umieszczonym w PdOZ w trakcie czynności związanych z umieszczaniem w Izbie; pozostali twierdzili, iż takowej możliwości nie mieli. Tylko jeden z mężczyzn potwierdził, iż pouczono go o możliwości złożenia zażalenia w terminie 7 dni do sądu na zatrzymanie.

Wszyscy mężczyźni ocenili stan zdrowia w trakcie pobytu w Izbie jako dobry i niewymagający konsultacji lekarskiej. Poza jednym z mężczyzn, który nie zgłosił uwag co do warunków bytowych panujących w Izbie, pozostali ocenili je jako złe wskazując jako przyczyny takiej oceny, stan pomieszczeń, panujący w nich zaduch oraz zbyt słabe oświetlenie. Mężczyźni potwierdzili możliwość palenia wyrobów tytoniowych w pokojach, w których przebywali.

5. Wnioski i zalecenia.

Ustalenia poczynione przez pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich w Pomieszczeniach dla Osób Zatrzymanych Komendy Miejskiej Policji w Koszalinie wykazały, że prawa osób tam umieszczonych są – generalnie rzecz biorąc – przestrzegane.

Niemniej jednak warunki bytowe w wizytowanej jednostce, mogą prowadzić do naruszenia praw osób pozbawionych wolności.

W celu poprawy przestrzegania praw osób przebywających w Izbie należy:

1. przeprowadzić generalny remont pomieszczeń zgodnie ze standardami określonymi w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 października 2008 r. w sprawie pomieszczeń w jednostkach organizacyjnych Policji przeznaczonych dla osób zatrzymanych

lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia oraz regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach (Dz. U. z 2008 r. Nr 192, poz.1187);

2. zadbać o poprawę oświetlenia oraz wentylacji w pokojach dla zatrzymanych;
3. zmienić przesłonę natrysku na zapewniającą większą intymność podczas korzystania z niego;
4. zwrócić uwagę policjantom pełniącym służbę w PdOZ na konieczność realizacji obowiązku pouczenia osób zatrzymanych o przysługujących im prawach oraz obowiązku potwierdzania przez osoby zatrzymane swoim podpisem faktu pouczenia o tych prawach, odczytania protokołu i jego otrzymania;
5. dopilnować, by lekarze przeprowadzający badanie osób zatrzymanych, wpisywali godzinę badania;
6. dokonać przeglądu zawartości apteczki w pokoju lekarskim i usunąć przeterminowane leki.

W odpowiedzi z dnia 13 października 2010 r. Komendant Wojewódzki Policji w Szczecinie poinformował Rzecznika Praw Obywatelskich, iż wszystkie postulaty (poza generalnym remontem pomieszczeń dla osób zatrzymanych) zawarte w Informacji zostały spełnione. W odniesieniu do dostrzeżonej przez przedstawicieli Rzecznika potrzeby modernizacji Izby, Komendant zauważył, iż stosowana dokumentacja projektowa została przygotowana w 2007 r., lecz z powodu braku środków finansowych, jej realizacja została odłożona w czasie. Zapewnił jednocześnie, iż wykonanie wentylacji mechanicznej zostanie przeprowadzone w 2011 r.